

ORGANIZAČNÍ ŘÁD

ŠKOLNÍ VÝLETY

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	ORGANIZACE ŠKOLNÍCH VÝLETŮ	2
2.1	DOZOR NAD ŽÁKY	2
2.2	POVINNOSTI VEDOUcíHO	2
2.3	POVINNOSTI KLIENTŮ	3
2.4	POVINNOSTI ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ	4
3	ZÁSADY BEZPEČNOSTI A POŽÁRNÍ OCHRANA	5
3.1	CHŮZE PO SILNICI.....	5
3.2	POHYB VE MĚSTĚ	6
3.3	SKRYTÁ NEBEZPEČÍ V PŘÍRODĚ A VE MĚSTĚ	8
3.1.1	PEVNOST A ÚNOSNOST LEDU	8
3.1.2	BOUŘKY	8
3.4	POŽÁRNÍ OCHRANA	9
4	ZDRAVOTNÍ PŘEDPOKLADY A ÚRAZY	11
4.1	ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOST	11
4.2	ZVLÁŠTNÍ PRAVIDLA PŘI NĚKTERÝCH ČINNOSTECH	11
4.3	ÚRAZY KLIENTŮ.....	12
4.1.1	EVIDENCE ÚRAZŮ KLIENTŮ	12
4.1.2	ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU PŘI ÚRAZECH KLIENTŮ	12
4.1.3	ZÁZNAM O ŠKOLNÍM ÚRAZU	13
4.1.4	ZÁZNAM O ÚRAZU	13
4.1.5	HLÁŠENÍ ÚRAZU	14
4.4	PRVNÍ POMOC A OŠETŘENÍ	14
4.1.6	ÚRAZ ELEKTRICKÝM PROUDEM	15

4.1.7	POPÁLENINY A OPAŘENÍ	15
4.1.8	OTRAVA OXIDEM UHELNATÝM	17
4.1.9	OTRAVA DRÁŽDIVÝMI PLYNY	17
5	ZÁVĚR	19
6	PŘÍLOHY	20
6.1	SYSTEMATICKÁ SPORTOVNÍ ČINNOST	20
6.2	KOUPÁNÍ A HRY VE VODĚ	21
6.3	CYKLISTIKA	23
6.4	KOLOBĚŽKA, KOLEČKOVÉ BRUSLE, SKATEBOARD, SKÁKACÍ BOTY	26
6.5	VODÁCKÉ AKCE	26
6.6	HORSKÁ TURISTIKA	28
6.7	HOROLEZECTVÍ.....	31
6.8	NOČNÍ HRY A NOČNÍ AKCE.....	33
6.9	STŘELBA (LUK, VZDUCHOVKY, MALORÁŽKY APOD.).....	35
6.10	LYŽAŘSKÝ VÝCVIKOVÝ KURZ.....	37

1 ÚVOD

Organizace školních výletů se řídí zejména touto směrnicí, která je součástí organizačního řádu výchovného ústavu (dále jen vnitřní řád).

Tato směrnice obsahuje obecné informace a povinnosti týkající se organizace školních výletů ve vztahu k bezpečnosti a ochraně zdraví žáků. Součástí tohoto předpisu jsou samostatné přílohy, které stanovují organizování konkrétních zvláštních činností.

Zvláštní činnosti jsou ty, které nejsou obvyklé, tedy činnosti, které např. nebývají běžnou náplní aktivit kolektivů dětí a mládeže. Při takových činnostech hrozí zpravidla zvýšené riziko ohrožení, úrazu a vzniku škody, většinou jsou podmínkou pro jejich konání určité speciální kvalifikační předpoklady vedoucích a větší zkušenost kolektivu. Při každé takové zvláštní činnosti je třeba zvýšené opatrnosti, vyšší kázně kolektivu a autority vedoucího a zevrubnějšího poučení v oblasti bezpečnosti práce účastníků takové činnosti.

Mezi tyto zvláštní činnosti patří zejména systematická sportovní činnost, zvláště pak cyklistika (ale i koloběžky, kolečkové brusle, skateboardy), vodácká činnost, dále horská turistika, lyžování, horolezectví, noční hry a střelba všeho druhu. Patří sem i zahraniční akce kolektivů dětí a mládeže. Organizační řád je zpracován s použitím Metodického pokynu k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, 2005 č.j.: 37014/2005-25 a navazujících předpisů.

2 ORGANIZACE ŠKOLNÍCH VÝLETŮ

Ředitel výchovného ústavu (dále jen školy) vydává pokyn k organizaci školních výletů jako součást vnitřního řádu.

Délka školního výletu pro jednotlivé ročníky je stanovena v ročním plánu výletů. Za organizaci odpovídá pověřený vychovatel (dále jen vedoucí), který je povinen oznámit termín akce nejméně 3 týdny před jejím konáním řediteli školy.

2.1 DOZOR NAD ŽÁKY

Školy jsou povinny vykonávat podle zvláštních předpisů nad nezletilými žáky náležitý dozor. Při tom se vychází z konkrétních podmínek a přihlíží zejména k vykonávané činnosti, věku klientů a jejich rozumovému rozvoji (vyspělosti), dopravním a jiným rizikům. O zajištění náležitého dozoru rozhoduje ředitel školy.

Při pořádání školních výletů je nutné zajistit dostatečný počet zletilých osob s ohledem na právní předpisy (na každých 8 klientů nejméně jedna zletilá osoba, s ohledem na náročnost a charakter činností během výletů případně další zletilé osoby zdravotně způsobilé).

Podle rozhodnutí ředitele školy mohou dozor konat vedle pedagogických pracovníků i jiné osoby, které jsou zletilé, plně způsobilé k právním úkonům a jsou v pracovněprávním vztahu ke škole. Tyto osoby musí být řádně poučeny o povinnostech dozoru a ředitel školy o tomto poučení provede písemný záznam, který osoba pověřená dozorem podepíše.

2.2 POVINNOSTI VEDOUČÍHO

Vedoucí výletu (zpravidla vychovatel) v přípravě, provedení a vyhodnocení akce zajistí:

- **Seznam klientů** s telefonickým kontaktem na rodiče klientů
- **Podrobný itinerář výletu**
- **Oznámení rodičům** s cílem a organizačním zajištěním výletu (lze zaslat plán výletu)

- **Prověření zdravotní způsobilosti žáků** – akce se mohou účastnit pouze klienti zdravotně způsobilí (vedoucí nevyžaduje zvláštní lékařské potvrzení, jen zváží s ohledem na náročnost akce, zda se jí mohou zúčastnit žáci tělesně oslabení po nemoci, klienti uvolnění z výuky některých předmětů, astmatici, alergici apod.), klienti nepřihlášení na akci se účastní jiné činnosti dle vnitřního řádu
- **Seznámení klientů s režimem dne** a s pokyny pro dobu nočního klidu
- **Poučení klientů a ostatních účastníků** o BOZP, požární ochraně, dopravní kázni, ekologických předpisech, nebezpečí pobytu v přírodě, zásadách slušného chování apod., zápis o poučení uvede do přílohy této směrnice
- **Dostatečný počet zletilých osob pro vykonávání dozoru nad klienty** po celou dobu akce s ohledem na právní předpisy, při akcích konaných mimo školu, kdy jsou jejich účastníci ubytováni v objektech jiných osob, vedoucí akce rozhodne o způsobu provádění dohledu v době nočního klidu
- **Možnost telefonického kontaktu** po celou dobu konání akce, telefonní číslo nahlásí vedení ústavu – rodiče mohou získat telefonní kontakt na centrále VÚ
- **Dodržování předpisů** (dopravní kázeň aj.) a metodických pokynů a zásad (střídání činností, dostatek odpočinku, přizpůsobení pohybových činností nejslabším účastníkům, sledování zdravotního stavu a potíží klientů, přiměřená zátěž klientů,...)
- **Bezpečnost a ochrana zdraví klientů** – pro pohybové činnosti klientů vyhledává bezrizikové prostory, činnosti provádí jen za dostatečného dozoru, vhodných podmínek a počasí
- **Vyúčtování akce po skončení výletu** – prokazatelným způsobem vyúčtuje pověřenému pracovníkovi organizace, změny oznamuje a odůvodňuje řediteli ústavu
- **Znalost čísel tísňového volání** – Policie ČR (158), Městská Policie (156), Hasiči (150), RZS (155), Centrální nouzové volání (112)

2.3 POVINNOSTI KLIENTŮ

Každý klient je povinen:

- Dodržovat ustanovení vnitřního řádu a této směrnice
- Řídit se pokyny vedoucího akce a dalších osob vykonávajících dozor

- Dodržovat stanovený režim dne a pokyny vydané pro dobu nočního klidu
- Chránit své zdraví i zdraví jiných, dbát na čistotu a pořádek, dodržovat pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pravidla požární ochrany
- Řídit se pokyny provozovatelů zařízení, která využívají
- Vystupovat slušně a ohleduplně, svým chováním na veřejnosti reprezentovat školu
- Hlásit neprodleně každý úraz
- Hlásit neprodleně ztrátu osobní věci (za ztrátu, která bude hlášena opožděně, nepřebírá škola zodpovědnost), klienti jsou seznámeni s nutností ukládat cenné věci do úschovy
- Účastnit se náhradního programu, kdy na výlet nejedou

Pro zletilé klienty:

Zletilí klienti jsou dále povinni:

- Informovat VÚ o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních potíží a jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh výletu (děti s prodlouženou ÚV, OV, dobrovolné pobyty)

2.4 POVINNOSTI ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ

Zákonní zástupci nezletilých klientů mají povinnost:

- Na vyzvání vedoucího výletu se osobně zúčastnit projednávání závažných otázek týkajících se této akce
- Informovat o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtíží klienta nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh akce, pokud jsou jim změny známy

3 ZÁSADY BEZPEČNOSTI A POŽÁRNÍ OCHRANA

Vedoucí výletu a osoba vykonávající dozor kontroluje a vyžaduje dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, jakož i dodržování pokynů žáky.

Kromě základních předpisů bezpečnosti a ochrany zdraví je nutné se řídit následujícími pokyny.

3.1 CHŮZE PO SILNICI

Při chůzi po silnici jsou klienti vždy vystaveni zvýšenému nebezpečí. Tuto problematiku řeší pravidla silničního provozu – (zákon 361/2000 Sb.) (dosud v platném znění). ! změna zákona ! 411/1005 Sb. ZÁKON ze dne 21. září 2005, kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích od 1. 7. 2006, dále dle návazných platných předpisů.

Z toho plyne, že skupina jde po chodníku vždy vpravo, nejvýše ve dvojstupu, přičemž se řídí následujícími pravidly:

- Chodci tam nejsou chodníky, chodí vždy po levé krajnici (levý kraj vozovky) s tím, že na více zatížených či nepřehledných úsecích je bezpečnější, aby klienti šli po jednom za sebou
- Nemůže-li jít organizovaný útvar po levé krajnici, může jít po pravé straně vozovky; zde je třeba si uvědomit rizika (klienti jdou po stejné straně vozovky jako jedoucí vozidla, klient tedy uvidí vozidlo až v okamžiku, když je na stejné úrovni s ním)
- Nejbezpečnější je se vozovkám vyhnout úplně a zvolit trasu přírodou
- Je vhodné, pokud s klienty mohou jít nejméně dvě dospělé osoby – jedna vpředu, druhá vzadu, aby měla neustálý přehled o celé skupině a mohla udržovat pořádek a kázeň; vcele skupiny by pak mělo jít to z dětí, na které se vedoucí může nejvíce spolehnout
- Je nutné, aby vpředu jdoucí osoba vždy před křižovatkou (železničním přejezdem...) zastavila postup celé skupiny; teprve poté, co je celá skupina pohromadě, všichni přejdou
- Je naprosto nepřipustné na vozovce, a to i za pochodu, hrát hry či soutěžit. Je potřeba aby pozornost všech, hlavně vedoucího, byla co nejvíce zaměřena na to, co se děje na vozovce a na předvídání nebezpečných situací

- Dítě se může snadno leknout vozidla, kterého si před tím nevšimlo; ještě horší situaci může způsobit porыв vzduchu (zvláště od nákladního automobilu), který dítě vyvede z rovnováhy, a to pak může snadno skončit pod koly dalšího automobilu, přívěsu apod.
- Stejný postup je nutný, jdeme-li po polní či lesní cestě a vozovka nám překříží naši trasu
- Dle nařízení ředitele VÚ a ŠJ Pšov je nutné užívat reflexní vesty

3.2 POHYB VE MĚSTĚ

Při pohybu ve městě platí běžné zásady bezpečnosti, ale existují i jisté zvláštnosti:

- Ve městě je velmi málo míst, která nejsou přímo či nepřímo spojena s dopravními komunikacemi, a proto je třeba velmi důsledně dodržovat vyhlášku o silničním provozu
- Při výběru trasy pro přesun či hru je třeba volit vždy raději méně rušné ulice, nelze-li se jim zcela vyhnout
- Před začátkem je vždy nutné seznámit klienty s cílem a trasou přesunu či prostorem pro hru; je to potřebné jednak pro jejich orientaci, ale i pro případ, že by se ztratili
- S pravidly, která je nutné dodržovat, seznámíme klienty vždy předem, a to i v případě, že jsou známa a měli bychom se jen zopakovat
- Pro případ, že se někdo ztratí, mějte vždy předem domluveny zásady, jak postupovat
- Při přesunu skupiny platí stejná pravidla jako při chůzi po silnici
- Při chůzi po chodníku se pohybujeme vždy po jeho pravé straně
- Pokud se budou děti pohybovat po městě samostatně, popř. ve dvojicích či malých skupinkách, tedy bez doprovodu dospělé osoby, je vždy nutné je důrazně poučit o možných nebezpečích a pravidlech bezpečnosti, která musí dodržovat
- Jisté riziko mohou představovat ve městě i zvířata, především ze zdravotního hlediska

Při přesunech dětských kolektivů prostředky hromadné dopravy je nutné dbát na dodržování těchto pravidel:

- Při rozhodování, který druh dopravního prostředku zvolíme, je potřeba brát v úvahu několik základních údajů: kolik nás bude cestovat, jaká je kapacita dopravního prostředku, jaká je vytíženost námi zvoleného spoje

- Na nástupní stanici (zastávku) je třeba dorazit včas, raději s určitým časovým předstihem; bezpečnosti jistě neprospěje, budeme-li vlak či autobus dobíhat a ve spěchu nastupovat
- Na nádraží je třeba udržovat kázeň, případně se řídit pokyny odborných pracovníků
- Při čekání na příslušný spoj je dobré udržet děti i jejich zavazadla pohromadě
- Veškeré přesuny v prostoru nádraží (stanice, zastávky) by se měly dít pouze na pokyn vedoucího, spořádaně a v klidu (nebezpečí pádu do kolejiště, na vozovku, nebezpečí střetu s ještěrkou, přepravním vozíkem)
- Děti nastupují až na pokyn vedoucího
- První do dopravního prostředku nastupuje pověřený klient. Vedoucí kolektivu nastupuje jako poslední, aby měl kontrolu nad tím, zda nastoupili všichni (přepočítává nastupující děti) a dbá, aby nezanechali venku žádná zavazadla
- Nepodaří-li se, aby všechny děti seděly, dohlédne na to, aby se stojící držely držadel
- Během jízdy dbá na dodržování přepravního řádu a pořádku, za co nese plnou zodpovědnost
- Nedovolit dětem, aby pobývaly v blízkosti dveří, vykláněly se z oken během jízdy, přecházely z vagonu do vagonu, jakož i vyhazovaly jakékoliv předměty z oken
- Prevence - k odstranění nevolnosti by měl mít vedoucí u sebe lék KINEDRYL nebo NOKINAL
- Před výstupní stanicí dá vedoucí včas pokyn k přípravě na vystoupení; dle potřeby vedoucí dětem pomáhá a kontroluje je
- Podle možnosti se všichni přesunou blíže výstupním dveřím, neohrozí-li to bezpečnost dětí a ostatních cestujících; vedoucí jde vždy první
- Vystupovat je možné teprve tehdy, stojí-li dopravní prostředek ve stanici (zastávce) a dá-li vedoucí k tomu pokyn
- Vedoucí vystupuje jako první, aby měl přehled o všech dětech a aby zajistil, že zůstanou pohromadě, nikdo se neztratil a nikam nespadol
- V případě, že některé z dětí zůstane při nastupování do dopravního prostředku z jakéhokoliv důvodu na nástupišti (zastávce), či při vystupování z dopravního prostředku nestačí vystoupit, měli by děti znát zásady, jak se v takovém případě zachovat
- Výjimečně lze využít i jiné prostředky – podmínky pro přepravu osob v ložném prostoru nákladního automobilu nebo v ložném prostoru nákladního přívěsu (valníku) traktoru řeší zákon 361/2000 Sb. a v dalším platném znění.

3.3 SKRYTÁ NEBEZPEČÍ V PŘÍRODĚ A VE MĚSTĚ

3.1.1 Pevnost a únosnost ledu

Pevný led

- Průhledný nebo zbarvený podle barvy vody, bez bublinek a hladký
- Podle lomu nebo průhledu zjistíme jeho tloušťku
- Je bezpečný již při tloušťce 5 cm a mrazech pod mínus 10 stupňů Celsia (při takové teplotě led narůstá), na prudce tekoucích vodách je růst ledu pomalejší

Pórovitý led

- Led, který obvykle narůstá tam, kde ve vodě působí chemické nebo organické látky, kde kvasí bahno nebo kde jsou ve vodě splašky
- Je plný bublinek
- Přesto, že je silný a průhledný, je křehký a při oteplení je nebezpečný

Praskání ledu

- Je zaviněno vymrzáním hladiny – led je přimrzlý ke břehu, zamrzají přítoky a spodní prameny a hladina klesá, led sedá na hladinu a praská
- Při tomto jevu proboření nehrozí

3.1.2 Bouřky

Za bouřky je lépe přerušit některé činnosti a vyhledat spolehlivý úkryt. Obzvláště nebezpečný je v tomto případě pobyt ve volné přírodě. Také není bezpečné telefonovat, pracovat s elektrickými a plynovými spotřebiči atd.

Dobrou ochranu před bleskem poskytují budovy. Nejbezpečnější jsou velké budovy s ocelovou či železobetonovou konstrukcí, respektive veškeré stavby dobře chráněné hromosvodem, případně i velká prostorná stavení bez hromosvodu. Zcela nevhodným úkrytem jsou malá stavení bez hromosvodu, například kůlny, ale i velká stavení s porušenou statikou (např. polorozpadlé kostely),

neboť úder blesku může způsobit další narušení zdiva a hrozí zřícení. Uvnitř budov se zdržujte raději na suchém místě a dále od kamen, vodovodu, elektrospotřebičů, zásuvek a telefonu. Zavřete okna a vypněte televizor a další přístroje, jejichž součástí je obrazovka.

Jste-li venku bez možnosti úkrytu v blízké budově, nezůstávejte na kopcích a holých pláních a neschovávejte se pod osamělými stromy či pod převisy skal. Poměrně bezpečnými místy jsou husté lesy a háje, úzká údolí, úpatí vysokých skalních stěn, jeskyně, městské ulice. Zastihne-li vás bouřka na rozlehlé holé pláni, je nejlépe přečkat ji v podřepu s nohama u sebe. Pokud jedete v automobilu, zůstaňte uvnitř, dveře i okna nechejte zavřená a nemusíte se blesku obávat. Plechová karoserie vám poskytuje spolehlivou ochranu. V případě silných nárazů větru dávejte spíše pozor na padající stromy či větve.

První pomoc při úrazech bleskem je táž jako při ostatních úrazech způsobených elektrickým proudem a při popáleninách. Podle stavu zraněného bývá často nezbytné použít umělé dýchání, srdeční masáž, protišoková opatření.

3.4 POŽÁRNÍ OCHRANA

Poučení v oblasti požární ochrany je rozděleno do dvou hlavních částí. První část sestává ze základních informací a poznatků a je určena klientům ústavu. Je zpracována s ohledem na schopnosti dětí tohoto věku a je možno ji užít prakticky beze změny.

- Jaká známe tísňová telefonní čísla a v čem je nebezpečné zneužití této linky
- Nahlášení požáru (nebo jiného incidentu)
- Co dělat, když na mě hoří oblečení, co dělat, když hoří v budově, doma, ve škole apod.
- Jak upozornit vychovatele, příp. další osoby na požár (autonehodu a jiný incident)
- Proč se při požáru nevracet pro své věci
- Jak se chránit před ohněm a kouřem
- Rozdělení přenosných hasicích přístrojů dle jejich náplní a použití
- Odkud hrozí nebezpečí (manipulace s otevřeným ohněm, teplenými zářiči, domácí spotřebiče, nebezpečné kapaliny, plyn)
- Požární prevence v přírodě, lesní požáry

Další témata – první pomoc a zdravotěda

- Úraz elektrickým proudem
- Popáleniny a opaření
- Otravy zplodinami hoření a vybranými látkami

4 ZDRAVOTNÍ PŘEDPOKLADY A ÚRAZY

4.1 ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOST

Pro účast na některých činnostech školy, například na škole v přírodě, sportovních a tělovýchovných akcích, výuce plavání nebo lyžařském výcviku, se vyžaduje zdravotní způsobilost, kterou posuzuje a posudek vydává pověřený zaměstnanec organizace. Tento zaměstnanec v posudku dále uvede, zda se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.

Zákonní zástupci nezletilých klientů a zletilí klienti jsou povinni informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích klienta nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh či účast na těchto akcích.

Změny zdravotního stavu, ke kterým dojde v průběhu těchto činností a které mohou mít vliv na zapojení klienta do prováděných činností, oznamují klienti okamžitě příslušnému pedagogickému pracovníkovi.

4.2 ZVLÁŠTNÍ PRAVIDLA PŘI NĚKTERÝCH ČINNOSTECH

Kromě obecných zásad úrazové prevence jsou při některých činnostech dodržována další zvláštní pravidla. Je tomu tak zejména při koupání, výuce plavání, lyžařském výcviku, sportovních a turistických akcích. Ve všech takových případech klade škola zvýšený důraz na dodržování pokynů, právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, pokynů a zásad úrazové prevence pedagogickými pracovníky i klienty. Důsledně je vyžadováno ukázněné chování klientů. Vedoucí musí mít k dispozici průkazy zdravotní pojišťovny všech klientů, popř. jejich kopie.

Při pohybových a sportovních činnostech (míčové hry apod.) se účastníci řídí ustanoveními o bezpečnosti obsaženými v pravidlech pro příslušnou pohybovou činnost, danou věkovou skupinou a jejich modifikaci pro dané prostorové podmínky školy a ustanoveními soutěžních řádů daných sportů.

Při sportovních a jiných činnostech, kde je zvýšená možnost ohrožení zdraví, se klienti řídí pokyny vedoucího. Vedoucí nedovolí, aby se klient bez odložení nebo bez zabezpečení proti možnosti zranění a zachycení ozdobných a jiných pro činnost nevhodných a nebezpečných předmětů účastnil příslušné činnosti. Těmito ozdobnými, pro činnost nevhodnými a nebezpečnými předměty jsou například náramky, hodinky, náušnice, pearcing, náhrdelníky, prsteny, ozdobné kroužky aj. Klienti tyto předměty ukládají na určená místa, způsob zajištění předmětů stanoví vedoucí.

Klienti používají oděv, obuv, příp. výstroj podle druhu vykonávané činnosti a podle pokynů vedoucího, který dodržování tohoto požadavku kontroluje. Klient musí mít oděv a obuv v řádném a použitelném stavu.

4.3 ÚRAZY KLIENTŮ

Úrazem klientů je úraz, který se stal klientům při vzdělávání nebo s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb. Jedná se tedy zejména o úrazy klientů na vycházkách, výletech, zájezdech, putováních, exkurzích, při koupání, při výuce plavání a lyžařském výcviku, sportovních a turistických kurzech, zahraničních výletech, při účasti na soutěžích a přehlídkách.

Úrazem klientů není úraz, který se klientům stane na cestě do školy a zpět, nebo na cestě na místo nebo cestou zpět, jež bylo určeno jako shromaždiště mimo prostor školy při akcích konaných mimo školu.

4.1.1 Evidence úrazů klientů

Vedoucí zaměstnanec školy, jemuž byl úraz klienta hlášen, zajistí, aby byly objektivně zjištěny a případně odstraněny příčiny úrazu.

4.1.2 Odpovědnost za škodu při úrazech klientů

Školy odpovídají v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy klientům za škodu, která jim vznikla v důsledku úrazu. Způsob a rozsah náhrady škody projedná škola se zákonnými zástupci klienta nebo se zletilým klientem.

4.1.3 Záznam o školním úrazu

Kniha úrazů je uložena u pověřeného zaměstnance, který za ni zodpovídá. V knize úrazů se evidují všechny úrazy žáků, ke kterým došlo při činnostech ve škole nebo na akcích organizovaných školou, a to nejpozději do 24 hodin od okamžiku, kdy se škola o úrazu dozví.

Zápis do knihy úrazů provádí

- Příslušný vychovatel
- Osoba konající dozor
- Vedoucí kurzu

V knize úrazů se uvede

- Pořadové číslo úrazu
- Jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození zraněného
- Popis úrazu
- Popis události, při které k úrazu došlo, včetně údaje o datu a místě události
- Zda a kým byl úraz ošetřen
- Podpis zaměstnance právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, který provedl zápis do knihy úrazů
- Další údaje, pokud jsou potřebné k sepsání záznamu o úrazu

Osobní údaje, které jsou součástí knihy úrazů, mohou být zpracovány pouze za účelem evidence úrazů, popřípadě jako doklad pro vyhotovení záznamu o úrazu.

4.1.4 Záznam o úrazu

Záznam o úrazu vyhotovuje pedagogický pracovník školy, který provádí zápis do knihy úrazů, ve spolupráci s pověřeným zaměstnancem školy mající zodpovědnost za knihu úrazů, popř. se zástupcem ředitele jde-li o:

- Úraz, jehož důsledkem byla nepřítomnost klienta ve škole

- Smrtelný úraz; smrtelným úrazem se pro účely této vyhlášky rozumí takové poškození zdraví, které způsobilo smrt po úrazu nebo na jehož následky žák zemřel nejpozději do jednoho roku od vzniku úrazu

Záznam o úrazu se vyhotoví na formuláři, který je k dispozici u pověřeného zaměstnance. Na žádost zákonného zástupce klienta, škola bezodkladně vyhotoví záznam i o úrazu, který není uveden v odstavci 1, tyto případy rozhoduje ředitel školy.

Škola vyhotoví o záznamu úrazu, který nezpůsobí nepřítomnost žáka ve škole, pokud je pravděpodobné, že klientu bude poskytnuta náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění způsobené úrazem. Jedno vyhotovení záznamu o úrazu předá škola zákonnému zástupci.

4.1.5 Hlášení úrazu

O každém úrazu je informován ředitel školy, v případě jeho nepřítomnost zástupce ředitele školy.

O úrazu klienta podá pedagogický pracovník, který je určen pro vyplňování zápisu do knihy úrazu, bez zbytečného odkladu informaci zákonnému zástupci klienta.

Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s úrazem byl spáchán trestný čin nebo přešůpek, nebo jedná-li se o smrtelný úraz, podá ředitel školy bez zbytečného odkladu hlášení místně příslušnému útvaru Policie České republiky.

O úrazu podá zástupce ředitele bez zbytečného odkladu hlášení pojišťovně, u které je škola pojištěna pro případ své odpovědnosti za škodu vzniklou na životě a zdraví žáků.

Zástupce ředitele bez zbytečného odkladu podá hlášení o úrazu také příslušnému inspektorátu bezpečnosti práce.

4.4 PRVNÍ POMOC A OŠETŘENÍ

Škola zajistí, aby byly vytvořeny podmínky pro včasné poskytnutí první pomoci a lékařského ošetření při úrazech a náhlých onemocněních. Odpovídá za vhodné rozmístění lékárníček první pomoci s potřebným vybavením. Rovněž zajistí, aby se zásadami poskytování první pomoci byli seznámeni

klienti a všichni zaměstnanci školy. Na vhodných místech umístí seznam telefonních čísel zdravotnických zařízení a o provedených opatřeních informuje kromě pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců i klienty.

Podle závažnosti úrazu a s ohledem na věk zraněného klienta, případně další okolnosti, zajistí škola jeho doprovod do zdravotnického zařízení a zpět nebo domů. O události a provedených opatřeních informuje neprodleně zákonného zástupce klienta. Doprovodem může být pouze zletilá osoba, osoba plně způsobilá k právním úkonům a v pracovněprávním vztahu ke škole.

Opatření k zajištění první pomoci provede škola i při školních akcích konaných mimo školu.

4.1.6 Úraz elektrickým proudem

Při úrazu elektrickým proudem může dojít k bezvědomí a zástavě dechu. V místech vniknutí elektrického proudu do těla vznikají hluboké popáleniny. Vždy vyhledejte **lékařské ošetření**, i když se zdá, že postižený utrpěl jen malé popálení.

První pomoc

- Vypněte proud nebo přerušete kontakt mezi postiženým a elektrickým vodičem, nesnažte se postiženého sami odtáhnout, mohli byste být zasaženi elektrickým proudem, vodič odstraňte např. dřevěnou násadou smetáku
- V případě bezvědomí neprodleně zahajte nepřímou srdeční masáž
- Jakmile postižený začne sám dýchat, uložte jej do stabilizované polohy a zavolejte lékaře
- Do příchodu lékaře setrvejte u nemocného a kontrolujte jeho životní funkce

4.1.7 Popáleniny a opaření

Těžké poškození kůže a hlouběji uložených tkání vyvolané termickými vlivy. Vedle místního poškození může velmi rychle dojít k poruchám regulace a funkce jiných orgánů a orgánových soustav – rozvoj popáleninové nemoci.

Příčiny popálení

- Zářivá energie (přímý sluneční svit)
- Horké tekutiny (voda, potraviny)
- Působení plamene (oheň)
- Mechanické tření (lano)
- Horká pevná tělesa (žehlička)

Rozsah a stupeň závažnosti

- **První stupeň** – zčervenání, puchýře, bolest
- **Druhý stupeň A** – zčervenání, bolest (povrchové kožní léze), zhojení bez jizev
- **Druhý stupeň B** – puchýře, bolest, anemická kůže (hluboké kožní léze), tvorba jizev
- **Třetí stupeň** – nekróza, šedá, bílá nebo černá kůže, nejsou bolesti

Zásady hodnocení stavu popáleného

- Tepelná škodlivina o teplotě kolem 60 stupňů Celsia musí působit asi 60 sekund, aby vznikla popálenina II. stupně
- Při působení škodliviny o teplotě 100 stupňů Celsia postačí pouze 5 sekund a vznikne hluboká popálenina III. stupně

První pomoc

- Odstranit zdroj tepla, odstranění volného oděvu, osprchování
- Poskytněte technickou první pomoc: uhasťte hořící oděv vodou, pokrývkou hozenou na postiženého, odstraňte hořlavé látky z okolí (*Pozn.: Při hašení ohně pokrývkou, kabátem apod. nepoužívejte látky z umělých hmot, které se taví a působí další popáleniny!!!*)
- Z popálené plochy nestrhávejte přichycený oděv a neodstraňujte přiškvařené pevné látky (např. asphalt) – sejměte však těsné předměty – hodinky, prstýnek, náramek apod., dříve než mohou zaškrtnit otékající část těla
- Popálené plochy se pokud možno nedotýkejte, nepřetahujte přes ni ušpiněnou látku, nezasypávejte ji a nevtírejte do ní olej ani masti
- Co nejdříve ponořte popálenou plochu do čisté studené vody (pitná voda), pokud je to možné, přidržujte popálenou plochu pod proudící vodou (např. pod sprchou), ochlazujte, dokud se nezmírní bolest

- Není-li možné popálenou plochu ponořit, přiložte na ni nebo ji obalte vlhkým čistým kusem tkaniny, kterou jste namočili ve studené vodě; můžete na ni také přiložit plastový sáček s obsahem ledu nebo zmrzliny
- Neochlazujte pouze příliš rozsáhlé popáleniny se strženými puchýři a popáleniny III. stupně; tyto popáleniny pouze překryjte nebo je zabalte do čistého kusu tkaniny (*Pozn.: Po ochlazení kryjte popálenou plochu čistým, nejlépe vyžehleným a bílým kapesníkem, ručníkem, prostěradlem apod. Přes toto krytí, zvláště trvá-li bolest, můžete přiložit igelitový sáček naplněný studenou vodou, ledem apod. Popáleniny II. a III. stupně se velice snadno infikují.*)
- Poskytněte postiženému všechna protišoková opatření – zajistěte mu klidné prostředí při pokojové teplotě, přikryjte ho zlehka tak, aby udržel své tělesné teplo, uklidňujte jej, dopřejte mu, aby zaujal takovou polohu, která mu přináší největší úlevu
- Podávejte tekutiny, máte-li sůl, přidejte do 1 litru vody zarovnanou čajovou lžičku soli; vodu nepodávejte pouze postiženým, kteří nejsou při plném vědomí nebo zvracení nebo mají popálenou ústní sliznici či dýchací cesty (*Pozn.: V prvních 4 – 8 hodinách je popálený člověk ohrožen především šokem z velké ztráty tekutin.*)
- Zajistěte zdravotnickou pomoc všem postiženým, u nichž je popálená plocha větší než dlaň jejich ruky

4.1.8 Otrava oxidem uhelnatým

První pomoc

- Neopomenout vlastní ochranu
- Vynést postiženého na čerstvý vzduch, vyvětrat místnost
- Poloha – dle stavu vědomí
- Podání kyslíku v co největší koncentraci

4.1.9 Otrava dráždivými plyny

Dráždivé plyny jsou všechny plyny, páry, kouř i mlha, které po vdechnutí způsobují poškození dýchacích cest nebo celého organismu. Nejčastěji dochází k inhalaci chloru, fosgenu, amoniaku, oxidu siřičitého, oxidu dusíku a oxidu uhelnatého při různých nehodách. K akutnímu ohrožení života po inhalaci dráždivých plynů dochází následkem toxického otoku plic, který se může tvořit okamžitě, nebo po 24 – 36 hodinách.

Příznaky

- Dráždění ke kašli, nucení k dávení
- Bolesti za hrudní kostí
- Narůstající dušnost
- Promodrávání
- Šedavá, zpcená, studená pokožka
- Chropy, vykašlávání zpeněného až červeného hlenu
- Zrychlený puls, pokles krevního tlaku, vznik šoku

První pomoc

- Poloha – horní část těla vysoko, dolní končetiny spuštěny dolů
- Uvolnění a udržování dýchacích cest
- Zklidnění
- Podání kyslíků
- Lékařská péče

Na všech mimoškolních akcích je nutné s sebou mít lékárníčku s atestem!!!

5 ZÁVĚR

Společným znakem „mimořádných“ činností, mezi něž školní výlet patří, je vždy právě určitá neobvyklost, která vyžaduje zvýšenou pozornost, speciální poučení účastníků a zejména specializované proškolení či přímo klasifikaci vedoucích.

6 PŘÍLOHY

6.1 SYSTEMATICKÁ SPORTOVNÍ ČINNOST

Pro systematickou a dlouhodobou tělovýchovnou činnost (funkce tělocvikáře) musí mít vedoucí **příslušné vzdělání** v oblasti činnosti takového kolektivu a děti musí být pro tuto činnost zdravotně způsobilé, tj. musí mít k této činnosti **písemný souhlas zdravotníka ústavu**.

Při větších akcích je třeba vždy zajistit přítomnost kvalifikovaného zdravotníka s vybavenou zdravotní brašnou a dostatečné personální zajištění všech aktivit a doprovodných činností (ke každé takové aktivitě musí připadnout nejméně jeden pověřený pracovník). Dále je nezbytné zajistit komplexní bezpečnost jak pro samotné účastníky, tak i pro diváky. Tj. dostatečný prostor v okolí prováděných aktivit, čistota a bezpečnost daného místa (běžecké trati, doskočiště apod.) a přiměřený odstup diváků a neúčastněných osob.

Při aktivitách jako jsou hody, vrhy aj. je nezbytné dbát přísného zákazu vstupu dalších účastníků a diváků do míst předpokládaného dopadu v průběhu těchto aktivit, včetně dostatečné rezervy a tato místa viditelně ohradit.

Cvičení na náradí je možné pouze s příslušným vzděláním, sportovní náradí a vybavení musí být před samotným použitím zkontrolováno odpovědným vedoucím.

6.2 KOUPÁNÍ A HRY VE VODĚ

Jedná se o velmi rizikové činnosti vyžadující zvýšenou obezřetnost a kontrolu. Při první návštěvě koupaliště nebo vodních prostor s povoleným koupáním se vedoucí osobně přesvědčí o plaveckých schopnostech dětí a rozdělí je na **plavce a neplavce**. Koupání dětí v přírodě je nutno přizpůsobit počasí a jejich fyzické zdatnosti a otužilosti.

Voda by měla mít teplotu nejméně 20 stupňů Celsia; doba pobytu ve vodě by neměla být delší než ¼ hodiny. Děti od 14 let a otužilejší se smějí koupat ve vodě teplé 18 stupňů, neměly by se však ve vodě zdržovat déle než 10 minut. Při výraznějším podchlazení těla může nastat i smrt. Při koupání děti nesmějí prochladnout. Po každém vykoupání se musí řádně osušit a převléci do náhradních suchých plavek, spodního prádla aj.

Základní pravidla bezpečnosti

- Děti se nesmějí koupat jednu hodinu po hlavním jídle, uhřáté a po tělesném cvičení
- Místo ke koupání v přírodě s výjimkou koupání v bazénech a rekreačních rybnících musí být projednáno s příslušným okresním hygienikem; koupat se nesmí v chovných rybnících, které jsou takto majitelem označeny, v požárních nádržích a ve vodárenských nádržích pro odběr pitné vody
- Dbát v nejvyšší možné míře na dodržování kázně a dohodnutých pravidel
- Nepodceňujte vodu a nepřeceňujte síly
- Koupání by mělo být vždy výslovně uvedeno v programu (denní program); je-li zařazeno dodatečně, měla by tato změna být do programu zanesena odpovědnou osobu (hlavní vedoucí, vedoucí akce...)
- Program ve vodě zařazovat jen v teplém počasí nebo tehdy, jsme-li schopni zajistit následné prohřátí účastníků (sauna, vytápěná klubovna)
- Ve vodě by mělo najednou být nejvíce 8 dětí nebo 8 dětí na jednu pověřenou osobu starší 18 let; v případě dětí se zdravotním postižením nejvýše 4 chlapci na 1 osobu
- Osoba pověřená dohledem nad dětmi při koupání musí být vždy dobrý plavec, aby mohla poskytnout pomoc v případě tonutí apod.
- Při nácviu skoků do vody vedoucí pozoruje děti ze břehu

- Odpovědná osoba by měla být s dětmi po celou dobu koupání vždy ve vodě
- Je-li přítomna druhá osoba, pozoruje děti ze břehu; přítomnost druhé osoby je vhodná nejen z hlediska bezpečnosti, ale také proto, aby se i vedoucí mohli střídát ve vodě, pokud je skupin dětí více (možnost prochladnutí)
- Je velmi výhodné, znají-li děti dohodnuté signály a povely (píšťalkou, praporky)
- Ani dospělí by se nikdy neměli chodit koupat sami
- Nevstupujte do vody naráz, postupně se smočte
- Neskákejte do vody uhřátí a po opalování
- Pokud se děti (i dospělí), zotavují po nemoci, neměli by do vody vstupovat
- Do neznámé vody nesmí nikdo vstupovat, natož skákat bez prověření dna, hloubky vody a přístupové cesty; to provede zásadně pouze vedoucí
- Podle charakteru dna a přístupových cest je vhodné, aby měli děti obuv do vody
- Pro neplavce by měl být zřetelně vymezen prostor, popř. by měli mít plovací vesty či jiné vhodné pomůcky
- Je vhodné rozdělit děti do dvojic s tím, že se neustále hlídají
- Neukázněné děti vykážeme okamžitě z vody
- Ani plavce se nesmějí vzdálit z prostoru, který vedoucí určí
- Vedoucí musí mít neustále přehled i o dětech, které se nekoupou a jsou na břehu
- Při plavání na delší vzdálenost, soutěžích (skoky do vody, vodní pólo) a závodech je nutný doprovod loďky, obsazené dospělým
- Jste-li ve vodě stíženi nevolností, křečí nebo se zraníte, zachovejte především klid; v poloze nznak se dostanete na břeh s nepatrnými pohyby paží či nohou (tuto zásadu je třeba dětem dobře vštípit, a pokud možno, též prakticky nacvičit)
- Na veřejných koupalištích a v bazénech dodržujte provozní řád a dbejte pokynů plavčíků, popř. dalších zaměstnanců
- Na tekoucí vodě (řeka) by měla být k použití loďka se záchranným kruhem (i nafukovací) upevněným na laně o délce alespoň 10 metrů

6.3 CYKLISTIKA

Cyklistika je zvláštní činností, pro kterou musí být vedoucí zvláště proškolen, v tomto případě jde o znalost zákonů a vyhlášek o pravidlech provozu na pozemních komunikacích (**referenční list**) a znalost technických vlastností kola.

Zákon č. 361/2000 Sb., (411/2005 Sb.) **o provozu na pozemních komunikacích**, § 3, odst. 2 uvádí, že:

Řídit vozidlo (v tomto případě kolo), nebo jet na zvířeti může pouze osoba, která je dostatečně tělesně a duševně způsobilá k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti a v potřebném rozsahu ovládá řízení vozidla nebo jízdu na zvířeti a předpisy o provozu na pozemních komunikacích.

Každý cyklista by měl ovládat pravidla provozu na pozemních komunikacích, základní znalosti u dětí může opět „proškolit“ a vyzkoušet každý držitel řidičského průkazu nebo referenčního listu, což lze udělat formou hry „na autoškolu“ i se závěrečnými teoretickými a praktickými zkouškami (jízda zručnosti na připravené dráze) atp.

Pro cyklistu obecně (nejen cyklistické výlet, ale třeba i použití jízdního kola pro zásobování v rámci her a soutěží apod.) platí zejména ustanovení § 57, § 58 zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích.

Změny v souvislosti se schváleným zákonem 411/2005 Sb. o provozu na pozemních komunikacích – účinný od 1. 7. 2006.

V § 57 se doplňuje odstavec 8, který zní:

Před vjezdem na přejezd pro cyklisty se cyklista musí přesvědčit, zdali může vozovku přejet, aniž by ohrozil sebe i ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích, cyklista smí přejíždět vozovku, jen pokud s ohledem na vzdálenost a rychlost jízdy přejíždějících vozidel nedonutí řidiče ke změně směru jízdy nebo rychlosti jízdy. Na přejezdu pro cyklisty se jezdí vpravo.

V § 58 odstavec 1 zní:

Cyklista mladší 18 let je povinen za jízdy použít ochrannou přilbu schváleného typu podle zvláštního právního předpisu a mít ji nasazenou a řádně připevněnou na hlavě.

V § 58 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

Cyklista je povinen za snížené viditelnosti mít za jízdy rozsvícen světlomet s bílým světlem svítícím dopředu a zadní svítilnu se světlem červené barvy nebo přerušovaným světlem červené barvy. Je-li vozovka dostatečně a souvisle osvětlena, může cyklista použít náhradou za světlomet svítilnu bílé barvy s přerušovaným světlem.

Základní pravidla bezpečnosti

- Cyklista je **POVINEN** za jízdy použít ochrannou přilbu a mít ji nasazenou a řádně připevněnou na hlavě
- Při jízdě skupiny musí být vždy vpředu a vzadu skupiny plnoletý vedoucí, vždy po určité a přiměřené době je nutno počkat na nejslabší účastníky (zejména pak před odbočkami a křižovatkami)
- Na kole se nesmí vozit předměty, které by znesnadňovaly řízení či ohrožovaly ostatní účastníky silničního provozu
- Při jízdě nesmí cyklista pouštět řídítka, sundávat nohy z pedálů a nesmí se držet jiného vozidla
- Na jednomístném kole bez přídavného sedadla nesmí jet dva cyklisté
- **Kolo nesmí jet** po dálnici a po silnici vyhrané pouze pro motorová vozidla
- Cyklisté musí po silnici jet v pravém jízdním pruhu při jeho pravé straně za sebou, nikoliv vedle sebe
- Cyklista nesmí vést za jízdy druhé jízdní kolo, ruční vozík, psa nebo jiné zvíře; vede-li cyklista kolo, smí jej vést pouze po chodníku, neohrozí-li tím chodce, jinak jej vede při pravém kraji silnice
- Při snížené viditelnosti, večer a v noci, kolo musí mít vpředu rozsvícené bílé a vzadu červené světlo

- Je-li zřízen jízdní pruh pro cyklisty, stezka pro cyklisty nebo je-li na křižovatce s řízeným provozem zřízen pruh pro cyklisty a vymezený prostor pro cyklisty, je cyklista povinen jich užít
- Je-li zřízena stezka pro chodce a cyklista označená dopravní značkou „Stezka pro chodce a cyklista“, nesmí cyklista ohrozit chodce jdoucí po stezce

Technický stav jízdního kola

- Kontrolu technického stavu před počátkem akce provádí vedoucí, před každou jednotlivou jízdou pak uživatel kola
- Jednou ročně bychom měli dát kolo na kontrolu a seřízení do servisu
- Za technický stav kola v případě úrazu zodpovídá hlavní vedoucí

Povinné vybavení kola pro silniční provoz

- Přední i zadní brzda
- Přední bílý světlomet a zadní obrysově červené světlo propojené se zdrojem elektrického proudu
- Přední odrazka bílé barvy, zadní odrazka červené barvy, oranžové odrazky na obou stranách pedálů, nejméně jedna oranžová odrazka na každé straně kola, umístěna na paprscích předního a zadního kola
- Funkční a dostatečně znělý zvonek
- Oba blatníky

Na cyklistickou akci s sebou bereme vždy **úrazovou lékárničku** a **soupravu náradí** na opravu kol, popřípadě základní náhradní díly. Je **POVINNÉ** užívání cyklistické přilby všemi účastníky cyklistické akce a je doporučeno zajištění a **zabezpečování kol zámkem** i při krátkodobém opuštění.

U cyklistických akcí má vyšší význam kázeň účastníků a autorita vedoucího!!!

6.4 KOLOBĚŽKA, KOLEČKOVÉ BRUSLE, SKATEBOARD, SKÁKACÍ BOTY

Jízda na koloběžce, na kolečkových bruslích či na skateboardu, popřípadě běh na skákacích botách není obvyklou činností kolektivů, mohou se však stát zpestřením běžné činnosti zejména v podobě soutěží, závodů, jízd zručnosti apod.

Základní pravidla bezpečnosti

- Důležité je zachovávat bezpečnost při pohybu na komunikacích, jízdním kolem se z hlediska provozu na pozemních komunikacích rozumí i koloběžka
- Je třeba zjistit si zkušenosti a znalosti dětí, a to zejména u skateboardu, případně kolečkových bruslí, a vzít v úvahu i jejich věk, tomu pak přizpůsobit délku a hlavně náročnost trasy
- Koloběžka, kolečkové brusle ani skateboard nepatří na běžnou silnici a ani na chodník, ale pokud po chodníku už pojedete, je třeba dbát na maximální bezpečnost chodců
- Pokud půjde o drobnou a krátkou hru, lze využít buď hřiště (příp. speciální skateboardové hřiště, tělocvičnu aj.), nebo např. síť cest v parku apod.
- Pokud jde o větší počet účastníků a delší trasu (např. soutěže, závody), je dobře trasu vyznačit a zajistit dozor – pořadatele
- V parku na chodníku je např. možné dráhu vyznačit křídou apod.
- Podle rozsahu akce je vhodné o akci informovat případně i příslušný úřad a policii
- Je třeba zajistit příslušné bezpečnostní a ochranné vybavení (chrániče loktů, dlaní a kolen, ochranná přilba)
- Samozřejmostí je zajištění úrazové lékárničky na akci

6.5 VODÁCKÉ AKCE

Vodácké akce je možné pořádat pouze s patřičnou kvalifikací pro jízdu na lodích. Vedoucí musí absolvovat zvláštní školení bezpečnosti práce a získat příslušnou kvalifikaci cvičitele či vedoucího vodní turistiky.

Základní pravidla bezpečnosti

- Na každých 5 účastníků musí být jeden kvalifikovaný plnoletý vedoucí

- Všichni účastníci musí mít plovací vesty a ochranné přilby
- Vodní turistiky se mohou účastnit pouze plavci
- Při sjíždění řek je třeba sledovat i hygienický stav vody, neboť může dojít k jeho až zdraví ohrožujícímu zhoršení buď havárií či nekázní původců tekutých odpadů
- Pokud se v průběhu jízdy zhorší podmínky nebo se zvýší riziko, vedoucí jízdu či sjíždění okamžitě ukončí

Tyto zásady se přitom nevztahují pouze na loďky, ale i na sjíždění menších či větších úseků řek na matracích, vorech a jiných plavidlech.

6.6 HORSKÁ TURISTIKA

Přesuny v horách jsou vždy mnohem náročnější, **převýšení 1 km je totéž jako vzdálenost 10 km na rovině**. Proto vzdálenost 10 km s převýšením 500 metrů musíme počítat jako vzdálenost 15 km. Vysokohorská turistika (nad 2500 metrů nad mořem) by měla být pro akce s dětmi zcela vyloučena a má zvláštní pravidla.

V horách má velký význam dbát na **tepelnou pohodu**. Roli hraje také otužilost a kvalita oděvu. Navíc se v horách intenzivně namáháme a můžeme mít pocit tepla až horka, ale pot a povrch těla je větrem silně ochlazován, takže nastydneme, či nás naopak slunce spálí (možné je i obojí současně).

V horách proto vždy nosíme alespoň tričko či rezervní oblečení dle ročního období v batohu, vhodná je termoizolační fólie pro případ nuceného bivaku. Absolutně zakázané je řešení chladu pomocí alkoholu!!!

K omrzlinám může dojít i z důvodu seškrčení cévního oběhu příliš těsným a svírajícím oděvem (např. malé ponožky, těsné boty, příliš utažené humy u prádla), nebo špatně seřízenými popruhy batohů, nedostatkem pohybu, nedostatečnou stravou, vyčerpáním, alkoholem či jinými drogami, dotykem s kovem a olejem apod.

Tepelná pohoda je důležitá i z opačného hlediska, čili přehřátí, zpocení. Po 15 minutách chůze bychom měli udělat zastávku a **svléci přebytečný oděv**. Naopak při zastavení se hned **přiobléknout**, abychom neprochladli. Optimální tepelný komfort závisí na naší činnosti, pro spánek je to minimálně 25 stupňů Celsia, pro odpočinek na místě 20 stupňů, pro pochod minimálně 5 stupňů. Oblečení by proto mělo mít takové izolační vlastnosti, aby bylo dosaženo nejméně uvedených teplot při daných činnostech, ale aby nedocházelo k přehřívání organismu a nadměrnému pocení.

Základní pravidla bezpečnosti

- **Minimálně počet účastníků horské túry jsou z bezpečnostních důvodů tři osoby**
- Pokud se děti bojí nějakého úseku exponované cesty, mají závratě, úzkost apod., tak se jim nikdy nesmát, pokud možnost se raději vrátit, v nouzi jim poskytnout záchranu a pomoc

- Je třeba pamatovat na výběr trasy podle denního času a ročního období (např. na jaře mohou být ve stínu zledovatělá místa, na sluncem ozářených svazích se častěji tvoří laviny apod.)
- V prudkém svahu hor (ale i na haldách starých dolů a ve svazích obecně) se nikdy nepohybovat po spádnicí pod sebou (padající kameny, klacky jsou nebezpečné)
- Pokud možno volit na prudších svazích výstup i sestup serpentinami
- V případě pádu na záda či na hlavu postupovat opatrně. Lékaře navštívit dle zvážení vychovatele (riziko výronu krve do mozku, poškození páteře apod.)

Je nutno pamatovat na rizika hor

- Náhlé změny počasí
- Vysoký počet lidí v horách bývá usmrčen bleskem, v případě blížící se bouřky tedy okamžitě sestupovat z hřebenů dolů jakýmkoliv bezpečným terénem – i mimo cesty, vzdálit se zabezpečovacím kovovým lávkám, lanům, řetězům, odložit kovové části výstroje – nejlépe cca. 20 metrů od sebe a co nejvýše (improvizovaný hromosvod)
- Prudké svahy a skály – vyhnout se s dětmi exponovaným místům
- Kluzký terén (sníh, led, tráva) – je nutno věnovat velkou pozornost obuvi, hladkou a zejména koženou podrážku je nutno vyloučit, v případě uklouznutí na prudkém svahu je důležité roztáhnout ruce a nohy a zabránit tak „kutálení“

Velmi vhodnou součástí vybavení jsou

- Mobilní telefon, měli bychom mít zapsané či v mobilu uložené číslo na horskou službu (mezinárodní tísňové volání z mobilu 112)
- Píšťalka (nejlépe vícetónová, jejíž tón nesplyne s hvízdáním větru)
- Spolehlivá baterka + náhradní baterie
- Termoizolační fólie
- Lano, barevné (lavinové) šňůry
- Lékárnička první pomoci (úrazová)

Před odchodem je nutné vždy zkontrolovat

- Vybavení účastníků (u dětí – před chatou všichni ukážou, že mají **čepici, rukavice, pláštěnku, návleky** apod., **nespoléhat jen na slovní potvrzení**), chybějící části výstroje mohou mít za následek omrzliny, úrazy i smrt
- Nutnou částí výstroje v zimních horách jsou i **tmavé brýle** (ve vysokohorském terénu „ledovcové brýle“ s chráničem nosu), **opalovací krém**.

Základní pravidla bezpečnosti pro zimní období

- V hlubokém sněhu střídat v čele fyzicky nezdárnější účastníky, kteří prošlapávají cestu ostatním
- Při výstupu v zimních horách nechodit v blízkosti osluněných skal, ale alespoň 3 až 4 metry od nich, na skalách odtává voda a podél skály se tvoří volný prostor i desítky metrů hluboký
- Pokud vznikne nutnost přejít **lavinové pole**, je třeba se přes něj pohybovat vždy co nejvýše a v co nejužším místě, po spádnicí či šikmo vzhůru, jeden po druhém, či ve větších rozestupech a rychle
- Využívají se skalky, stromy, křoviska, tj. místa, kde je odtržení laviny méně pravděpodobné, předem vyhledáváme ústupové cesty pro případ odtržení laviny
- Je vhodné použít tzv. „lavinové šňůry“, 20 až 30 metrů dlouhé šňůry v červené či jinak výrazné barvě uvázané k tělu, které usnadňují možnost včasného nalezení zasypaného člověka
- Při chůzi lavinovým svahem je třeba mít uvolněné lyže, hole a batoh, aby je bylo možné v případě laviny odhodit (lyže a hůlky na nohou a rukou či batoh na zádech nám znemožní pohyb v proudu laviny i možnost vlastní záchrany vyhrabáváním, navíc mohou být příčinou zlomenin)
- Přes obličej uvázat šátek či šálu proti vnikání prachového sněhu do úst a nosu
- V případě laviny se snažit „plavat“ naznak nohama po proudu, paží si chránit obličej, po zastavení laviny si pažemi vytvořit před obličejem vzduchovou kapsu. Pokud je sníh měkký a volný, lze se pokusit prohrabat. Zorientovat se, kterým směrem je nahoru či dolů, lze podle stékání sliny. Pokud je sníh tuhý, nevysilovat se zbytečným pohybem
- Volat o pomoc má smysl pouze tehdy, když uslyšíme zvuky záchránců

6.7 HOROLEZECTVÍ

Horolezecký výcvik mohou provádět jen **kvalifikovaní a registrovaní horolezečtí instruktoři**, členové Horolezeckého svazu s příslušnými zkouškami.

Základní pravidla bezpečnosti

- Nikdy nelézt sám, minimálně ve dvojici (pokud je pomoc blízko dosažitelná), jinak nejméně ve trojici
- Jištění, dokonalé upevnění lana
- Postupovat nejprve očima – vyhledávat vhodné opěrné body a stupy, kontrolovat jejich pevnost
- Držet trup dále od skály a ruce ve výši hlavy
- Stoupat nohama, jsou mnohem silnější než paže
- Dodržovat pravidlo tří pevných bodů
- Pamatovat na to, že **sestup je vždy nejméně o jeden stupeň náročnější než výstup**

Horolezecké úvazy je třeba zásadně používat kompletní (sedák i prsák) a ve správné velikosti, dobře seřízené a dotažené popruhy. Při volném visu v kvalitním kompletním úvazu správné velikosti lze zpravidla přežít i několik hodin, v samotném kvalitním prsáku jen několik desítek minut a v improvizovaném prsáku z lana jen několik minut. Krevní oběh je pak natolik seškrcen, že dochází k bezvědomí a smrti. Součástí horolezecké výstroje je také vždy přilba.

Horolezecké **vybavení** podléhá pravidelné **kontrole a evidenci**. Např. každé lano má mít evidenční kartu se záznamem o datu pořízení, datech kontrol i datech, osobách a místech použití se zvláštním vyznačením každého pádu. Lano má dle výrobce stanovený povolený počet pádů, po kterých musí být vyřazeno atp. Za evidenci horolezeckého vybavení zodpovídá pověřený pracovník.

Formu horolezecké činnosti mají i cvičné stěny, lanové dráhy nad úrovní terénu (různé oblíbené „opičí dráhy“ aj.), lezení na stromech a přelézání ze stromu na strom po improvizovaných lávkách atp. Podle výšky pohybu nad úrovní terénu pak musí být:

- Do výšky 1,5 metru podávána záchrana (pomocník či lépe dva pomocníci, z každé strany jeden, se pohybují souběžně s cvičícím a v případě pádu jej zachytávají a pád usměrňují)

- Nad výšku 1,5 metru musí být děti jištění horním záchranným lanem a minimálně prsním úvazem (prsákem)

6.8 NOČNÍ HRY A NOČNÍ AKCE

Zejména je nutné uvědomit si rizika nočního pohybu a dodržovat zvýšenou opatrnost.

Základní pravidla bezpečnosti

- Noční hry je možno konat **pouze v bezpečném prostoru**, který děti dobře znají, či je jinak zabezpečen (např. přesné vymezení hranic)
- Je nutno dávat pozor na **nebezpečí poranění ve tmě** (chůze v terénu – nebezpečí podvrknutí nohy, zlomenin, krytí očí před větvemi stromů atp.)
- **Nikdy nepodceňujte nebezpečí zabloudění** (říci dětem, co v takovém případě mají dělat – dle terénu zůstat na místě a volat či pískat na píšťalku, či jít a najít lidi, požádat je o pomoc apod.)
- Děti seznámit s riziky nočního pohybu, **nestrašit je**
- Hry zaměřit na akceptování tmy, případně i samoty jako něčeho samozřejmého, čeho se není třeba být, ale je nutno dodržovat zvýšenou opatrnost (nevhodnost příliš náročných – drsných nočních, zásadní nevhodnost a nebezpečí nočních her ve městech a poblíž větších měst)
- U nočních tras vždy zajistit **četné kontroly vedoucích**
- **Nevhodné jsou noční hry „na čas“**, při soutěži, kdy záleží na rychlosti, může potmě dojít k vážným zraněním
- U nočních her je třeba klást zvláštní důraz na dodržování dostatečného odpočinku u dětí, měly by být zařazovány spíše hned po večerce (táboráku atp.), aby děti nebyly rozespalé (čímž se zvyšuje riziko úrazu a snižuje zážitek ze hry), rány by měl být odpovídajícím způsobem posunut budíček

Zvláštní činností jsou i **noční hlídky**. S uvolněním a demokratizací společnosti se postupně stávají přímo nutností ochrany majetku, někdy dokonce i zdraví a životů.

- Vždy je nutno děti poučit o způsobu hlídání, vyhlásování poplachu apod.
- Je vhodné na hlídce děti zaměstnat i dalšími činnostmi, jako sledování a záznamy teploty, počasí, výšky hladiny vody v potoce či řece tekoucí kolem tábora apod.
- Daleko účinnější je hlídka jedné osoby nežli dvou, kdy se spolu hlídači baví a věnují méně pozornosti okolí, na druhou stranu jsou zase hlídky ve dvojicích bezpečnější pro hlídající děti. Rozhodnutí tedy zváží podle situace vedoucí

- Nevhodné jsou hlídky u ohně či s lampami, kdy je hlídka oslněna a nevidí nic, zatímco každý jiný dobře vidí hlídku, navíc u ohně je riziko, že si s ním budou děti hrát, riziko pádu do ohniště v mikrosnánku apod.
- Zvláště u nezkušených táborníků jsou na místě časté kontroly vedoucích
- Konkrétní formu hlídek (jednotlivců, dvojic či dalších zaměstnanců) je nutno stanovit individuálně s ohledem na místo tábora a jeho okolí, věk a zkušenost účastníků apod.
- Dle místa a charakteru tábora, zkušeností a věku dětí je na místě uvažovat i o hlídkách vedoucích, zejména v době od 23:00 do 4:00

6.9 STŘELBA (LUK, VZDUCHOVKY, MALORÁŽKY APOD.)

Prvotní úvaha by se měla týkat **vhodnosti střelby jako takové**, z hlediska její militantní a **potenciálně agresivní povahy**. Děti jsou v současné době stále silněji ovlivňovány agresí ve společnosti, v počítačových hrách a na televizních obrazovkách. Je otázka, zda máme při naší činnosti, v níž se snažíme kladně ovlivnit morální vlastnosti a hodnotové žebříčky našich svěřenců, dále posilovat potenciálně agresivní prvky. Pokud se přesto rozhodneme nějakou formu střelby do programu zařadit, tak je nutné dbát následujících postupů a zásad.

Základní pravidla bezpečnosti

- Každá zbraň by měla být před použitím zkontrolována kvalifikovanou osobou
- Vedoucí **nesmí trpět jakoukoliv nepřikázanou manipulaci se zbraní**, i když není nabitá
- **Nalezená výbušná či jinak nebezpečná munice se nesmí brát do ruky**, její nález ohlásit vedoucímu, na nejbližší stanici policie či místnímu úřadu
- Vyloučit hraní si dětí se zábavnou pyrotechnikou, nesvádět děti k jejímu užívání tím, že bychom využívali efektů zábavné pyrotechniky v rámci her
- Pozor na amatérsky vyráběné trhavinu, nejít v tomto dětem špatným příkladem, nic takového v činnosti kolektivu mezi dětmi, ale ani instruktory, vedoucími a dalšími dospělými netrpět
- U vzduchovky se počítá s dostřelem 250 m
- Za terčí musí být vhodné pozadí, které neodrazí projektil (stráž, písek, prkna apod.)
- Při střelbě vzduchovkou vše na povel, totéž u luku, malorážky. Dodržovat přísnou kázeň
- Pro střelbu musí být vymezen a bezpečně zajištěn dostatečný prostor, v němž se nesmí nikdo pohybovat, ani náhodný chodec, prostor pro střelbu musí být označen a hlídán
- Před střelbou prověřit čistotu hlavně, aby nedošlo k jejímu roztržení
- Zbraň se nabíjí pouze na povel, a to na určeném místě v poloze ke střelbě (hlaveň míře do stanoveného směru)
- Při předávání zbraně se vždy přesvědčit, zda není nabitá
- Při odložení zbraně či změně polohy zbraň zajistit a vyjmout střelu, u vzduchovek zlomit hlaveň
- K terčům lze jít až po zabezpečení všech zbraní, na povel vedoucího
- Na střelnici musí být přítomen zdravotník s lékárníčkou

- Zdůraznit dětem, že i **primitivně vyrobené luky, šípy, oštěpy a kopí z proutků a klacků mohou být smrtícími zbraněmi** a nepřipustit v tomto směru neorganizované hry
- Z malorážky lze střílet pouze na schválené střelnici, pod dohledem kvalifikovaného instruktora

6.10 LYŽAŘSKÝ VÝCVIKOVÝ KURZ

Cílem je poskytnout mládeži základní lyžařský výcvik, určený osnovami tělesné výchovy. Seznamuje žáky s pohybem v přírodě, učí je správnému vztahu k prostředí, přispívá k otužování, formuje charakterové vlastnosti.

Příprava lyžařského výcvikového kurzu se týká stránky

- Personální
- Finanční
- Materiální
- Plánovací
- Organizační

Vedení kurzu

- Po příjezdu na ubytovací zařízení vedoucí akce převezme pokoje, případně závady sepiše a oznámí ubytovateli
- Zajistí bezpečné uložení věcí účastníků a lyží tak, aby nedocházelo ke ztrátám a poškození
- Vedoucí kurz zahájí informováním svěřenců o organizaci kurzu, řádu LVK, řádu chaty, určí denní službu, po dobu akce vydává denní rozkazy, ve kterých uvede zejména denní služby, programy výcviku, přednášek a dalších činností, pokyny pro přesun, výsledky kontrol pořádku a čistoty, hodnocení výcviku, družstev i jednotlivých žáků
- S dodavatelem sestaví jídelní lístek a kontroluje jeho dodržování
- Ve spolupráci se zdravotníkem, kontroluje dodržování režimu akce, hygienických podmínek, kvality stravy, ubytování, úklidu, výcviku, vzdělávacích akcí, při úrazech zajistí dodatečné proškolení účastníků akce o příčinách a následcích úrazu, o poučení provede písemný záznam, režim práce zdravotníka organizuje tak, aby v případě úrazu mohla být provedena odborná a rychlá první pomoc
- V případě úrazu zajistí informování vedení školy a rodičů, po návratu do školy zápisy do předepsané zdravotní dokumentace
- Vedoucí z řad pedagogického doprovodu ustanovuje pro každý den službu, která zajišťuje organizaci celého dne, včetně výcviku, odpočinku, stravování, hygieny, zajišťuje s instruktory

před každým výcvikem kontrolu výstroje a výzbroje, dbá, aby výcvik neprobíhal, pokud teplota klesne pod -12 stupňů Celsia, je nutné dodržovat pokyny Horské služby

- Při ukončení akce si vedoucí nechá dodavatelem předložit vyúčtování akce, zkontroluje správnost, shodu s objednávkou, zajistí rozúčtování zvlášť na žáky, zvlášť na dospělé účastníky akce

Vyúčtování kurz

- Vedoucí akce zkontroluje a potvrdí správnost došlých faktur, ve spolupráci s ekonomem vyúčtuje náklady na akci
- Vedoucí zajistí prokazatelné předání nevyčerpaných prostředků zpět škole

Základní pravidla bezpečnosti

- Řídit se metodickými pokyny k organizaci lyžařského výcviku
- Před výcvikem zkontrolovat výzbroj žáků
- Dodržovat metodický postup výcviku
- Vybírat pro výcvik vhodný terén
- Provádět před výcvikem rozvíčku a poznání terénu
- U lanovky a vleků provést poučení o bezpečnosti a zásadách jízdy na vleku
- Provést poučení o bezpečnosti na LVK a provést patřičný záznam
- Vyloučit z výcviku nemocné žáky
- Družstvo má nejvíce 8 dětí, u dětí se zdravotním postižením se počet snižuje vzhledem k charakteru postižení a dalším okolnostem
- Vedoucí zájezdu odpovídá za řádnou organizační přípravu zájezdu, personální zajištění, vhodný objekt, dopravu, kontrolu lyžařského vybavení žáků, zpracovává program zájezdu včetně jeho kulturně výchovně části, odborných přednášek, plánu výcviku
- Účastní-li se zájezdu více 30 žáků, musí být ustanoven zdravotník
- Výcvik se provádí v terénu, který odpovídá lyžařské vyspělosti družstva
- Za krajně nepříznivých podmínek se výcvik omezuje nebo nekoná
- Při turistice na lyžích jedou žáci ve skupině v pravidelných odstupech, které se při zhoršené viditelnosti zkracují až na dotek, vedoucí jede v čele, jako závěr je určen zkušený lyžař,

nejlépe však dalších pověřený zaměstnanec. Provádí se pravidelně překontrolování počtu žáků družstva

- Na výcvik brát lékárničku
- Dodržovat denní režim
- Zpravidla třetí den se doporučuje zařadit odpočinkový půldenní program bez lyžařského výcviku
- Během LVK platí všechna pravidla Vnitřního řádu školy

Bezpečnost při lyžování a běhu na běžkách

- Výcvik na lyžích může dle vyhlášky č. 106/2001 Sb. probíhat nejvýše 6 hodin denně s výjimkou celodenního výletu a u dětí do 12 let musí být vždy po 90 minutách přerušeno alespoň 15 minutovou přestávkou
- Obzvláště za **snížené viditelnosti** (mlha, vánice) **pozor na ztracení dětí**, jíž pořád na dohled, často čekat, v nouzi se navázat navíc provázkem a zároveň se držet za ruce (psychická podpora), sledovat tyčové značení (ve velehorách značení „mužičky“ – malými pyramidami kamení), **počítat s časovou rezervou** (zlomená běžka v půlce trasy znamená značné narušení programu), nechat si rezervu k návratu před setměním
- V případě ztracení v terénu v horách při snížené viditelnosti (tma, mlha, vánice) je mnohem **bezpečnější zůstat stát na místě**, najít si či zbudovat úkryt před povětrnostními podmínkami, výrazně ho zvenčí označit a nehledat zpáteční cestu, počkat, až nás najde záchranná akce (pokud o nás a naší cestě někdo ví – či jsme mohli ztracení ohlásit např. mobilním telefonem, pokud o nás nikdo neví, tak alespoň vyčkat zlepšení počasí, vyčkat do rozednění apod.)
- Poučit děti, že při uklouznutí na ledové ploše (klouzání po svahu) mají vždy **roztáhnout ruce a nohy do široka** (zabrání se kutálení a „sjezd“ se stane alespoň do určité míry říditelný) a snažit se brzdit (nejlépe zabodnutím bodce lyžařské hůlky, klackem, nohama a rukama), na ledových polích a ledovcích se provádí jištění spojením účastníků pomocí horolezeckého lana (toto jištění má svá pravidla, rozestupy, správný průvės lana atp., aby v případě pádu jednotlivce nebyla na ledový svah či trhliny stržena celá skupina)